

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Орджонікідзевського районного суду міста Харкова

12.03.2024

Харків, 2024 рік

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 191, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 12.03.2024 здійснено відвідування Орджонікідзевського районного суду міста Харкова (далі – Суд).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Бохвалов Андрій Михайлович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини – керівник групи НПМ;

Цвеліх Максим Павлович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Деркач Діана Вікторівна, представниця громадської організації.

Суд розташований за адресою м. Харків, просп. Архітектора Альошина, 7.

Під час відвідування моніторинговою групою оглянуто приміщення Суду, камери в яких утримуються обвинувачені, підсудні (засуджені), їх відповідність до міжнародних стандартів та вимог законодавства України, проведено спілкування з адміністрацією та працівниками Суду.

На головній вхідній групі відсутня вивіска із найменуванням Суду (фото 1, 2).

Попередні зауваження

Попереднє відвідування групою НПМ здійснено 09.02.2022. За результатами попереднього відвідування НПМ виявлено порушення та недоліки:

порушення права осіб на гідні умови тримання (стаття 25 Загальної декларації прав людини, пункт 20 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями, пункту 6.5.2 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди») – в приміщенні для підсудних (засуджених) відсутня ємність для питної води; недостатня кількість камер для розміщення підсудних (засуджених); вентиляція потребує модернізації або заміні на нову; система відеонагляду морально застаріла та потребує заміни; у приміщенні варті відсутні металеві шафи, що замикаються на замок, для зберігання навісних замків, ключів від камер, спеціальних засобів та службових документів, відсутня також шафа для посуду і продуктів харчування; приміщення варті та камер потребують ремонту; потребує поточного ремонту туалетна кімната для громадян; конвойне приміщення суду не забезпечено медичною аптечкою; не всі вогнегасники в суді пройшли технічне обслуговування; не всі входи до приміщення суду облаштовано з урахуванням потреб маломобільних груп населення; сходові

клітки, якими здійснюється конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених, не обладнано достатнім освітленням, кнопки звукової сигналізації відсутні; недостатнє освітлення в камерах для розміщення підсудних (засуджених);

порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України) – відсутнє приміщення для конфіденційного спілкування адвоката з підсудними (засудженими).

Станом на 12.03.2024 більшість порушень усунуті (фото 3, 4, 5). Проте, залишаються невирішеними питання: щодо наявності приміщення для конфіденційного спілкування з адвокатом, не створені умови для перебування в Суді маломобільних груп населення на другому та третьому поверхах, не забезпечено необхідною кількістю камер для підсудних (засуджених); не обладнано сходові клітки, якими здійснюється конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених кнопками звукової сигналізації; туалетні кімнати на першому поверсі потребують поточного ремонту.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права осіб на гідні умови тримання (стаття 25 Загальної декларації прав людини, пункту 6.5.2 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди»).

1. У порушення вимог пункту 6.5.2 Державних будівельних норм України (далі – ДБН) В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди» кількість приміщень (камер) для підсудних (засуджених) не відповідає розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ. В суді є п'ять залів судових засідань для розгляду кримінальних справ. Але, в наявності лише дві камери, що не забезпечує роздільного тримання чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб, котрим заборонено спілкування між собою. У разі одночасного доставлення підсудних (засуджених) до суду для розгляду кримінальних справ, буде порушене їх право на свободу та особисту безпеку.

2. У порушення вимог пункту 6.5.3 ДБН та пункту 12 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженої спільним наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі – Інструкція з організації конвоювання) у приміщенні варті відсутні металева шафа, що замикається на замок, для зберігання навісних замків, ключів від камер, спеціальних засобів та службових документів (фото 6), відсутня також шафа для посуду і продуктів харчування.

3. У порушення вимог пункту 7.1.10 ДБН та пункту 13 Інструкції з організації конвоювання сходові клітинки, коридори, по яких здійснюється конвоювання підсудних, не мають кнопок звукової сигналізації.

4. У порушення вимог Додатку Д (Нормовані показники освітлення основних приміщень цивільних будівель) ДБН В.2.5-28:2018 «Природне і штучне освітлення» рівень освітлення камер Суду становить 5.7 Лк. (фото 7). Вимірювання показників освітлюваності здійснювалось люксометром (діапазон 0-200 000 Lx) Venetech GM1010.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України, пункту 6.5.2 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди»).

5. У порушення ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 59 Конституції України, вимог пункту 6.5.2 ДБН у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими), що унеможлиблює реалізацію їх права на захист.

Комітет із запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню у 21-ій Загальній доповіді наголошує на необхідності проведення зустрічі адвоката із затриманою особою у приватному порядку, віч-на-віч для того, щоб затримана особа відкрито говорила яким чином з нею поводитьься. Комітет не вбачає жодної необхідності відступати від принципу конфіденційності зустрічей між адвокатом і зацікавленою особою.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга №67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Порушення права осіб на рівний доступ до правосуддя (статті 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, статті 21 Конституції України, Державних будівельних норм України 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність)).

6. Слід зазначити, що незважаючи на те, що центральний вхід приміщення суду облаштований пандусом та маломобільні групи населення можуть безперешкодно потрапити всередину будівлі суду, встановлено порушення 6.1.2, та 6.3 ДБН Інклюзивність, а саме: другий та третій поверхи будівлі суду

необлаштовані внутрішніми пандусами (або у разі неможливості влаштування пандусів слід застосовувати підйомні пристрої), у зв'язку з чим маломобільні групи населення без сторонньої допомоги не можуть потрапити до залів судових засідань для розгляду кримінальних справ та приміщення суду (фото 8, 9).

Порушення права на приватність (стаття 32 Конституції України), права на захист персональних даних (стаття 12 Закону України «Про захист персональних даних»).

7. Під час відвідування з'ясовано, що у суді встановлено камери відеоспостереження, якими здійснюється відеофіксація відвідувачів суду, але на головному вході відсутні попереджувальні знаки та повідомлення про здійснення відеоспостереження шляхом розміщення відповідного застереження в загальнодоступному місці для належного візуального сприйняття громадянами, що не відповідає вимогам абзацу другого частини першої статті 6, частини другої статті 12 Закону України «Про захист персональних даних» та свідчить про непрозорість обробки персональних даних. Слід зазначити, що відеоспостереження за своїми ознаками є різновидом обробки персональних даних, в складі візуальної/аудіовізуальної інформації. І така інформація може бути використана для ідентифікації особи (фото 10).

Порушення права на забезпечення безпеки у суді (стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

8. У порушення вимог ДБН В.2.2-5:2023 «Захисні споруди цивільного захисту» та Вимог щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579, на момент відвідування суду тимчасове укриття не облаштовано, яке має забезпечувати можливість безпечного перебування громадян у разі оголошення повітряної тривоги. За словами представників суду, громадяни можуть спуститись у підвальне приміщення Суду. Найближче укриття знаходиться за адресою проспект Архітектора Альошина, 9, місто Харків, яке розташоване на відстані 100 метрів від Суду.

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ

Територіальному управлінню Державної судовій адміністрації України в Харківській області:

1. опрацювати питання щодо реконструкції будівлі Орджонікідзевського районного суду міста Харкова та обладнання його приміщення у відповідності до вимог пункту 6.5.2 ДБН В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», ДБН 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення» та ДБН В.2.2.5-97 «Захисні споруди цивільної оборони»;

2. обладнати кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими);
3. вжити заходів щодо усунення існуючих технічних недоліків та створення для маломобільних груп населення відповідних умов доступу до приміщення суду та до залів судових засідань для розгляду кримінальних справ, що розташовані на другому та третьому поверхах;
4. обладнати сходові клітинки, коридори, по яких здійснюється конвоювання підсудних, кнопками звукової сигналізації;
5. забезпечити приміщенні варті металевою шафою, що замикається на замок, для зберігання навісних замків, ключів від камер, спеціальних засобів та службових документів та шафою для посуду і продуктів харчування;
6. облаштувати у будівлі суду найпростіше укриття.

Орджонікідзевського районному суду міста Харкова:

1. забезпечити необхідною кількістю камер для підсудних (засуджених) з розрахунком 3 камери на 1 залу судових засідань для розгляду кримінальних справ;
2. забезпечити в камерах освітлення належного рівня;
3. встановити на головній входній групі вивіску з найменуванням Суду та попереджувальні знаки, повідомлення про здійснення відеоспостереження.

До звіту додаються наступні документи та матеріали: фото отримані за результатами відвідування Орджонікідзевського районного суду міста Харкова.

**Керівник групи НПМ
головний спеціаліст
Відділу сприяння роботі
регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини**

Андрій БОХВАЛОВ

Додатки до звіту

Фото 1

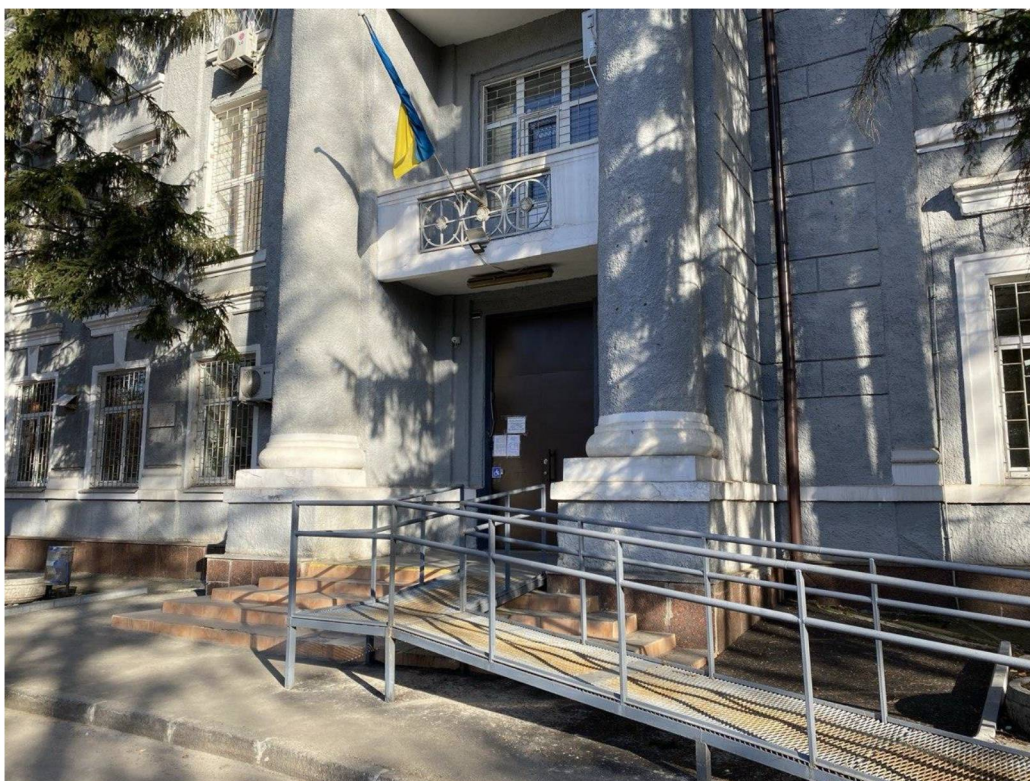

Фото 2

Φοτο 3

Φοτο 4

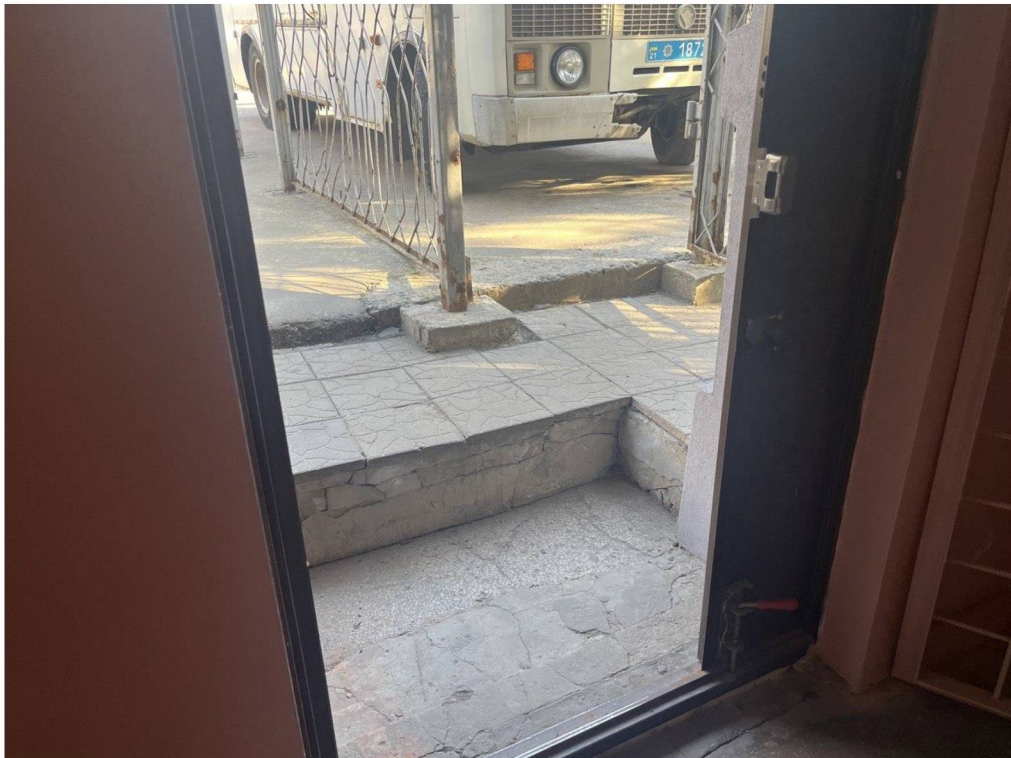
Фото 5

Фото 6

Φοτο 7

Φοτο 8

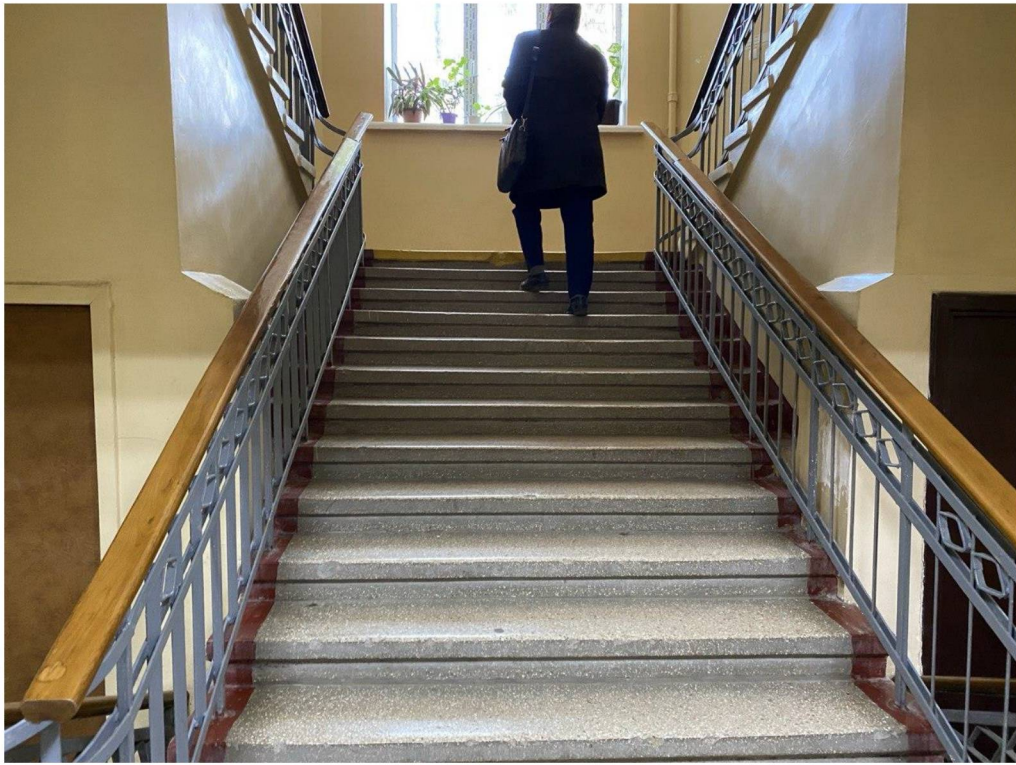

Фото 9

Фото 10